

Екологічний підхід до експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста

УДК: 57.084.2(574.21)+ 796.028

С. М. Футорний, О. В. Маслова, Д. Ратніков

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Резюме. Професійні спортивні споруди мають відносно недовгий термін служби, багато з них зносять через 30 років або менше. Зазвичай їх будують за рахунок державного фінансування, яке могло б бути використане для вирішення, мабуть, більш нагальних і важливих потреб громадян, таких як забезпечення більшого доступу до медичної допомоги або покращення державних шкіл. Вони можуть штучно впливати на вартість міської нерухомості, змінювати склад та чисельність населення певної території, рідко створюють широку та егалітарну участь громадськості, натомість є місцем проведення багатовитратних заходів. Через це великі проекти розвитку спортивної інфраструктури, такі як стадіони, футбольні майданчики та арени можуть бути антитезою сталого розвитку сучасного суспільства, тобто розвитку, який захищає природне середовище та «зелені» зони, сприяє економічному зростанню та посилює соціальну справедливість. *Мета.* Визначити теоретичні концептуалізації екологічного підходу у проектуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту. *Методи.* Аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури; моніторинг інформаційних ресурсів мережі Інтернет; метод систематизації; контент-аналіз. *Результати.* На основі проведених нами досліджень було розроблено схему концептуалізації екологічного підходу у проектуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту, що включала три основні складові наукового пошуку: визначення теоретичних засад, формулювання методичної основи і представлення змісту та рушійних компонентів процесу концептуалізації авторського підходу. Отримані результати дали змогу виокремити і представити характеристику першої складової – теоретичні засади концептуалізації екологічного підходу у проектуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту.

Ключові слова: концептуалізація, екологічний підхід, проектування, експлуатація, реабілітація, спортивна інфраструктура, місто, екологія спорту.

An ecological approach to the operation and rehabilitation of the city's sports infrastructure

S. M. Futornyi, O. V. Maslova, D. Ratnikov

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, Ukraine

Abstract. Professional sports facilities have a relatively short service life, many of them wear out after 30 years or less. They are usually built with public funding that could be used to address perhaps more pressing and important citizen needs, such as providing greater access to health care or improving public schools. They can artificially affect the value of urban real estate, change the composition and size of the population of a certain territory, rarely create broad and egalitarian public participation, instead they are the place to hold high-cost events. Because of this, large projects for development of sports infrastructure such as stadiums, football fields, and arenas can be the antithesis of sustainable development in modern society, that is, development that protects the natural environment and “green” areas, promotes economic growth and enhances social justice. *Objective.* To determine the theoretical conceptualizations of ecological approach in design, operation, and rehabilitation of the city's sports infrastructure from the point of view of sports ecology. *Methods.* Analysis and generalization of data from special scientific and methodological literature; monitoring of Internet information resources; systematization

method; content analysis. *Results.* Based on our research, a conceptualization scheme of the ecological approach in the design, operation, and rehabilitation of the city's sports infrastructure was developed from the point of view of sports ecology, which included three main components of scientific research: identifying theoretical foundations, establishing a methodological framework, and presenting the content and driving components of the conceptualization process of the authorship approach. The obtained results made it possible to single out and present the characteristics of the first component: the theoretical foundations of the conceptualization of the ecological approach in the design, operation, and rehabilitation of the city's sports infrastructure from the point of view of sports ecology.

Keywords: conceptualization, environmental approach, designing, operation, rehabilitation, sports infrastructure, city, sports ecology.

Постановка проблеми. Огляд спортивних споруд та ландшафтів як взаємних об'єктів у системі — це чудова можливість для інновацій у міському управлінні та підвищенні продуктивності активної взаємодії людей та природи [3].

Приймаючи даний підхід, що ґрунтується на розумінні взаємодоповнення спортивних послуг та підвищення екологічної ефективності з покращення якості таких послуг, створює потребу у науковому обґрунтуванні екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста як невід'ємної складової концепції її розвитку [3, 30].

Аналіз науково-методичної літератури дозволив сформулювати теоретичні засади та методологічну основу екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста як невід'ємної складової концепції її розвитку на основі представлених науковцями сучасності теоретичних і практичних напрацювань екології спорту (рис. 1).

Мета дослідження — визначити теоретичні концептуалізації екологічного підходу у проєк-

туванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури; моніторинг інформаційних ресурсів мережі Інтернет; метод систематизації; контент-аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури першочергово передбачав формулювання концептуалізації екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту. Моніторинг інформаційних ресурсів мережі Інтернет та метод систематизації дозволив дослідити теоретико-методичні аспекти і конкретний практичний досвід зведення та експлуатації спортивної інфраструктури міста відповідно до вимог сучасності й положень концепції сталого розвитку, а контент-аналіз поєднав їх із визначеними у ході аналізу і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури основними напрямками дослідження проблематики концептуалізації екологічного під-

Рисунок 1 — Схема концептуалізації екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту

ходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту.

Починаючи з 1990-х років, дослідники спортивного менеджменту переважно вивчали шляхи впливу спортивної індустрії на природне середовище. Вони здійснили це через призму сталого розвитку спорту, корпоративної соціальної відповідальності і вплив спортивної індустрії на проєкологічну поведінку. Нещодавно з'явився новий напрям досліджень, який вивчає вплив зміни клімату на спортивну індустрію й адаптаційну поведінку спортсменів, організацій і вболівальників [10, 12, 13, 19, 33, 38].

Дослідження сфер спорту та природного середовища були відокремлені один від одного, об'єднували їх лише огляд спеціальної літератури та окремі академічні тези [11, 33].

Відсутність синхронізації наукових досліджень можна пояснити недостатніми інтересом до питань екології спорту та абсолютним сприйняттям безпроблемності взаємоіснування спорту і природного середовища [5, 37]. Незважаючи на це, враховуючи нинішній стан планети та залежність спорту, від природних ресурсів у поєднанні з потенціалом спорту зменшувати вплив сфери на навколишнє середовище та надихати проєкологічну поведінку вкрай важливо для сприяння дослідницькій та промисловій практиці, особливо враховуючи поточний дискурс про зміну клімату в глобальному урбанізованому суспільстві [31, 44].

Екологія спорту — це науковий дисциплінарний напрям вивчення спорту, природного середовища та взаємозалежного зв'язку між ними. Вибір даного терміна над альтернативами, такими як сталість спорту, є навмисним і стратегічним [4, 34]. Спорт визначається широко і охоплює кожен власну складову: спортсменів, тренерів, управлінців, вболівальників, постачальників тощо. Вивчення екології датується серединою XVII ст. і належить до вивчення організмів та їх середовища [1, 4]. Враховуючи акцент на вивченні саме природного середовища, екологія спорту була визнана більш підходящою, ніж сталість спорту чи «зелений» спорт як загальний термін для цілої академічної субдисципліни, хоча останні два є загальноприйнятими термінами серед професіоналів галузі [2, 4].

З огляду на свою силу, екологія спорту є продовженням багатьох наукових традицій екології людини, яка була розширена в кількох концептуальних теретико-практичних напрямках, які, власне, нами були встановлені як теоретичні засади формування екологічного підходу у проєктуван-

ні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту [4, 6].

Одним із перших виокремлено напрям екоменталізму, що має довгу та складну історію, сягає своїм корінням у місцеві традиції, різні релігійні течії, природничі науки та громадську діяльність. Його розвиток був повільним, складним і нелінійним [28]. Багато захисників навколишнього середовища називають романтизм XVIII ст. початком екоменталізму. У той час емоції та любов набули популярності в суспільній думці, піднявшись до рівня широкого інтересу, подібного до науки та логіки [29, 39]. Природу почали сприймати не просто як щось, що потрібно вивчати, розуміти, контролювати, споживати та вдосконалювати, а як прекрасну живу важливу сутність [29].

Сучасний екоменталізм (основний екологічний рух XXI ст. у західному світі) виріс із суспільної стурбованості національними парками та збереженням дикої природи. Однак перші рухи народжувалися із закликів зберігати та захищати природні землі як частину спільної спадщини, яку не можна використовувати як підприємницьку одиницю для отримання прибутку [27].

Концепція екоменталізму ґрунтується на уявленні про те, що людство має жити в гармонії з природою [39]. Цю передумову було підкріплено двома основними аргументами: один ґрунтується на екоцентризмі, інший — на антропоцентризмі. Екоцентризм акцентує увагу на важливості та цінності природи і стверджує, що ми повинні зберігати та захищати природу через її вроджену цінність. Навпаки, антропоцентризм ставить людину в центр аргументу та припускає, що ми покладаємось на природу. Таким чином, збереження природи є справою самозбереження людства [24]. Незалежно від філософських орієнтирів, екологи виступають за захист і збереження природи та природних ресурсів зараз і в майбутньому.

Подібним чином фахівці сфери фізичної культури і спорту сформулювали необхідність того, щоб навколишнє середовище розглядалося як зацікавлена сторона в спортивному секторі з точки зору антропоцентризму [41].

Приблизно в той самий час, коли сучасна екологія почала набирати обертів, у західному світі напрям «сталості» увійшов до лексики глобальної громадськості. Незважаючи на відсутність чіткого визначення та незліченну кількість трактувань цього поняття, популяризація «сталості» швидко зросла, щоб стати, мабуть, найважливішим модним словом у сучасній глобальній політиці. Поняття «сталості» спочатку виникло в результаті філософських і наукових дис-

кусій про межі зростання, тиск на навколишнє середовище та роль людства в природі. Ці теми викликали інтерес у науковій спільноті, починаючи з 1900-х років, але лише в 1972 р. слово «сталий» було вперше використано в контексті майбутнього його визначення [8, 25].

Поняття сталого розвитку, яке вживають сьогодні, було сформульоване в контексті документа «Наше спільне майбутнє» — звіт Всесвітньої комісії з навколишнього середовища та розвитку, який визначив поняття «сталий розвиток» як розвиток, який «задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти їхні власні потреби».

З часом «сталість» проникла майже в усі академічні галузі, а у спортивному менеджменті визначила розуміння довгострокового економічного процвітання, соціального добробуту, екологічного благополуччя і довголіття будь-якої організації [21, 23, 33, 43, 46].

До переліку теоретичних засад екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста відносять поняття «зелений» або «зеленість». «Зелений» — це прикметник, який зазвичай використовують для опису екологічно чистого або стійкого продукту, організації, поведінки чи дії. Хоча термін «зелений» загалом вважається позитивним, він не має формального визначення, тому відомі прецеденти викривлення цього поняття, як власне і поняття напряду «сталості» [26]. Зелений колір був використаний маркетинговими для просування своїх організацій, продуктів або послуг як безпечних для навколишнього середовища, з єдиним недоліком — відсутністю уваги до пошуку альтернативних способів виробництва з ще меншим впливом на навколишнє середовище [7, 42].

Термін також припускає необхідність здійснення поточного контролю для постійного вдосконалення, пом'якшення і зменшення негативного впливу на природне середовище в ході здійснення економічних процесів виробництва та споживання. У науково-методичній літературі зі спортивного менеджменту можна зустріти отождошення понять терміна «зелений» або «зеленість» з поняттям «сталий розвиток» [15, 34].

Екологічна справедливість — напрям, що був сформований у ході становлення соціального руху суспільства навколо таких понять, як «екологічний расизм» і «екологічна нерівність» та являє собою перетин економічних, соціальних, політичних і культурних відмінностей у сприйнятті природи та її екосистемних послуг, тобто особливості природного середовища, яке надає людям необхідні ресурси для життя, роботи та роз-

ваг, як «структурний агент у виробництві влади, ієрархій, людських суб'єктивностей і політичних реалій» [14, 36, 47]. Відомо, що екосистемні послуги, такі як свіже повітря, зелені насадження, чиста вода та доступ до безпечних місць для дозвілля на відкритому повітрі розподілені нерівномірно [18, 20]. Наприклад, у Північній Америці доглянуті парки та зелені насадження зазвичай є характерною рисою районів середнього та вищого фінансового класу населення, відтісняючи фінансово залежний прошарок населення до маленьких та недоглянутих бетонних майданчиків для спортивних ігор [9]. Те саме стосується державних шкільних спортивних споруд у багатих і бідних районах міста [16], доступу до громадських фізкультурно-спортивних споруд (спортивних арен, басейнів та майданчиків [35].

Іншим прикладом екологічної справедливості у спорті є питання розміщення та будівництва нових об'єктів спортивної інфраструктури. В процесі зведення фізкультурно-спортивних споруд вплив екологічних зовнішніх ефектів спричиняє погіршення якості повітря в прилеглих районах, деградацію існуючих зелених насаджень тощо [16]. Зазвичай основний тягар перенесення цих негативних наслідків беруть на себе соціально незахищені та фінансово обмежені верстви населення [47]. Цей факт демонструє нехтування екологічною справедливістю сучасними тенденціями розвитку спортивної індустрії.

Концепція вразливості як теоретична засада екологічного підходу у проєктуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста виникла під час дослідження природних ресурсів, але сучасні науковці розширили її завдання для визначення ступенів слабкості та схильності до загроз оточуючого середовища у таких різноманітних сферах, як охорона здоров'я, політологія та сільське господарство [22]. У спортивному менеджменті поняття вразливості використовувалося для опису фінансової слабкості, недоліків режимів продуктивності, а також проблем, пов'язаних із жорстоким поводженням і переслідуванням уразливих груп населення [17, 32, 40]. Зовсім недавно застосували вразливість до концепції природного середовища та зміни клімату як потенційний ризик для спортивних організацій. «Кліматична вразливість», що використовується в цьому контексті, стосується «ступеня, до якого система сприйнятлива і нездатна впоратися з несприятливими наслідками зміни клімату, включаючи його мінливість та виникнення екстремальних явищ» [37, 45]. Приклади даної проблематики найчастіше стосуються гірськолижних організацій, які стикаються з малосніжними зи-

мами або скороченням сезонів, а також спортивних споруд, що постраждали від стихійного лиха [19, 38].

З огляду на вразливість до змін і впливу клімату, спортивні суб'єкти та об'єкти вже можуть бути готові ефективно реагувати й продовжувати свою діяльність без збоїв чи затримок за рахунок кліматичної стійкості — це здатність людини, організації чи галузі пристосовуватися до змін у природному середовищі з мінімальними порушеннями чи додатковими витратами. Прикладом спортивної організації з високою кліматичною стійкістю може бути критий спортивний об'єкт, такий як баскетбольна арена, у регіоні з невеликою кількістю стихійних лих і низькими прогнозованими змінами клімату протягом наступних 30–50 років. При довготривалому впливі кліматичних змін на діяльність спортивного суб'єкта чи об'єкта кліматична стійкість трансформується у процес адаптації [34, 37].

Адаптація в контексті екології спорту — це процес внесення внутрішніх пристосувань до змін і варіацій середовища. Вона може бути навмисною чи ненавмисною і відбуватись на будь-якому рівні: людини, споруди, організації, галузі,

нації. Концепція адаптації орієнтована на процес, що повинен мати достатню спроможність для здійснення необхідних змін, наприклад, перехід до нульових відходів вимагає задіяння значних фінансових, людських та матеріально-технічних ресурсів. Таким чином, концепція адаптації в структурі екології спорту передбачає створення кліматичного потенціалу для тих зон, де чітко формується брак ресурсів для протидії мінливості природного середовища, в тому числі це стосується і мегаполісів [37].

Висновки. На основі проведених нами досліджень були сформульовані теоретичні засади концептуалізації екологічного підходу у проектуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту, які об'єднали п'ять сучасних концептуальних напрямів науково-дослідної та теоретико-практичної діяльності фахівців галузі екології спорту.

Перспективи подальших досліджень передбачають визначення методичної основи та розробку змісту й структури концептуалізації екологічного підходу у проектуванні, експлуатації та реабілітації спортивної інфраструктури міста з позиції екології спорту.

Література

- Грибан ГП, & Сметаниникова ТВ. Сучасний спорт і екологія навколишнього середовища. [Modern sport and ecology of the environment]. Біологічні дослідження. 2017. 413-415.
- Імас Є. Екологічна складова сталого розвитку сфери фізичної культури та спорту. [Ecological component of sustainable development of the sphere of physical culture and sports. Science in Olympic sports]. Наука в олімпійському спорті. 2017; 4: 67–60.
- Імас ЄВ, Циганенко ОІ, Футорний СМ, Ярмолюк ОВ. Екологія спорту монографія. [Ecology of sports: monograph]. Київ: Олімпійська л-ра; 2018.256 с.
- Імас ЄВ, Циганенко ОІ, Футорний СМ. Методологічні підходи до планування організації забезпечення екологічної безпеки на об'єктах спортивної галузі. [Methodological approaches to planning the organization of environmental safety at sports facilities]. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Екологія». 2018;19:91–97.
- Циганенко ОІ, Маслова ОВ, Утвенко АО, Дайнека МА, Гутевич ЮА, & Волошина ВС. Екологічний моніторинг рекреаційно-оздоровчих та спортивно-фізкультурних зон міста Києва. [Ecological monitoring of recreational, health-enhancing, sports, and physical culture zones of the city of Kyiv]. Актуальні наукові дослідження у сучасному світі. 2021;5-3:153-156.
- Abe JM, Bassett DA, & Dempsey PE. Business ecology: Giving your organization the natural edge. London, UK: Routledge, 2012.
- Banerjee D, Gulas J, & Iyer E. Shades of green: A multidimensional analysis of environmental advertising. Journal of Advertising.2013;24(2):21–31. doi:10.1080/00913367.1995.10673473
- Beatley T. The many meanings of sustainability: Introduction to a special issue of JPL. Journal of Planning. 1995 (9):339–342.
- Billaudeau N, Oppert J, Simon C, Charreire H, Casey R, Salze P, Chaix B. Investigating disparities in spatial accessibility to and characteristics of sport facilities: Direction, strength, and spatial scale of associations with area income. Health & Place.2011;17(1):114–121.
- Chard C, & Mallen C. Examining the linkages between automobile use and carbon impacts of community-based ice hockey. Sport Management Review. 2012; 15(4): 476–484. doi:10.1016/j.smr.2012.02.002
- Casper JM, & Pfahl ME. Sport management and the natural environment: Theory and practice. London, UK/New York, NY: Routledge; 2015b
- Casper JM, Pfahl ME, & McCullough BP. Intercollegiate sport and the environment: Examining fan engagement based on athletics department sustainability efforts. Journal of Issues in Intercollegiate Athletics: 2014; 7: 65–91.
- Casper JM, Pfahl ME, & McCullough BP. Is going green worth it? Assessing fan engagement and perceptions of athletic department environmental efforts. Journal of Applied Sport Management.2017;9(1):106–134. doi:10.18666/JASM-2017-V9-I1-7690
- Chavis B, Jr. & Lee C. Toxic wastes and race in the United States: A national report on the racial and socio-economic characteristics of communities with hazardous waste sites. New York, NY: United Church of Christ Commission for Racial Justice; 1987.
- Choi JSA. Going green in baseball—A case study of the SK Wyverns. International Journal of Sports Marketing and Sponsorship.2016;17(4): 368–379. doi:10.1108/IJMS-11-2016-022
- Collins TW, & Grineski SE. Unequal impacts of downtown redevelopment: The case of stadium building in Phoenix, AZ. Journal of Poverty. 2008; 11(1): 23–54. doi:10.1300/J134v11n01_02
- Cordery CJ, Sim D, & Baskerville RF. Three models, one goal: Assessing financial vulnerability in New Zealand amateur sports. Sport Management Review;2013; 16(2): 186–199. doi:10.1016/j.smr.2012.08.002
- Daw T, Brown K, Rosendo S, & Pomeroy R. Applying the ecosystem services concept to poverty alleviation: The need to disaggregate human well-being. Environmental Conservation. 2011; 38(4): 370–379. doi:10.1017/S0376892911000506
- Dingle GW, & Stewart B. Playing the climate game: climate change impacts, resilience and adaptation in the climate-dependent sport sector. Managing Sport and Leisure. 2018. 23(4–6): 293–314. doi:10.1080/23750472.2018.1527715
- Ernstson, H. The social production of ecosystem services: A framework for studying environmental justice and ecological complexity in urbanized landscapes. Landscape and Urban Planning. 2013. 109(1): 7–17.

21. Fort R. An economic look at the sustainability of FBS athletic departments. *Journal of Intercollegiate Sport*, 2010; 3(1): 3–21. doi:10.1123/jis.3.1.3
22. Füssel HM. Adaptation planning for climate change: Concepts, assessment approaches, and key lessons. *Sustainability Science*, 2007; 2(2):265–275. doi:10.1007/s11625-007-0032-y
23. Fyall A, & Jago L. Sustainability in sport & tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 2010; 14(2–3): 77–81.
24. Gagnon Thomson SC, & Barton MA. Ecocentric and anthropocentric attitudes toward the environment. *Journal of Environmental Psychology*, 1994; 14:149–157.
25. Grinstead TS. Geoscience and sustainability—In between keywords and buzzwords. *Geoforum*, 2018; 91: 57–60.
26. Griskevicius V, Tybur JM, & Van de Burgh B. Going green to be seen: Status, reputation, and conspicuous conservation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2010; 98(3), 392–404. PubMed ID: 20175620 doi:10.1037/a0017346
27. Guha R, & Allier JM. *Varieties of environmentalism: Essays north and south*. London, UK: Routledge, 2013.
28. Haq G, & Paul A. *Environmentalism since 1945*. London, UK: Routledge, 2012.
29. Hinchman LP, & Hinchman SK. What we owe the romantics. *Environmental Values* 2007; 16(3), 333–354. doi:10.3197/096327107X228382
30. Kellison TB, & McCullough BP. A forecast for the mainstreaming of environmental sustainability. *Sport & Entertainment Review*, 2016; 2(1): 11–18.
31. Kellison TB, & McCullough BP. A pragmatic perspective on the future of sustainability in sport. In B.P. McCullough & T.B. Kellison (Eds.), *Routledge handbook of sport and the environment* (pp. 445–455). London, UK: Routledge, 2018.
32. Kirby SL, Demers G, & Parent S. Vulnerability/prevention: Considering the needs of disabled and gay athletes in the context of sexual harassment and abuse. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2008; 6(4), 407–426. doi:10.1080/1612197X.2008.9671882
33. Mallen C, Stevens J, & Adams LJ. A content analysis of environmental sustainability research in a sport-related journal sample. *Journal of Sport Management*, 2011; 25(3), 240–256. doi:10.1123/jsm.25.3.240
34. McCullough BP. Identifying the influences on sport spectator recycling behaviours using the theory of planned behaviour. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2013; 14(1–4), 146–168. doi:10.1504/IJSM.2013.060631
35. McKenzie TL, Moody JS, Carlson JA, Lopez NV, & Elder JP. Neighborhood income matters: Disparities in community recreation facilities, amenities, and programs. *Journal of Park and Recreation Administration*, 2013; 31(4), 12–22. PubMed ID: 25006598
36. McIncyte D, Casper MJ, & Cole CL. Sports, environmentalism, land use, and urban development. *Journal of Sport & Social Issues*, 2009; 33(2):103–110.
37. Orr M, & Inoue Y. Sport versus climate: Introducing the climate vulnerability of sport organizations framework. *Sport Management Review*, 2019; 22(4): 452–463. doi:10.1016/j.smr.2018.09.007
38. Orr M, & Schneider I. Substitution interests among active-sport tourists: The case of a cross-country ski event. *Journal of Sport & Tourism*, 2018; 22(4): 315–332. doi:10.1080/14775085.2018.1545600
39. Pepper D. *Modern environmentalism: An introduction*. London, UK: Routledge, 1999.
40. Sam MP, & Macris LI. Performance regimes in sport policy: Exploring consequences, vulnerabilities and politics. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 2014; 6(3): 513–532. doi:10.1080/19406940.2013.851103
41. Sartore-Baldwin ML, & McCullough BP. Equity-based sustainability and ecocentric management: Creating more ecologically just sport organization practices. *Sport Management Review*, 2018; 21(4): 391–402. doi:10.1016/j.smr.2017.08.009
42. Schmuck D, Matthes J, & Naderer B. Misleading consumers with green advertising? An affect–reason–involvement account of greenwashing effects in environmental advertising. *Journal of Advertising*, 2018. 47(2): 127–145. doi:10.1080/00913367.2018.1452652
43. Schubring A, & Thiel A. Growth problems in youth elite sports: Social conditions, athletes' experiences and sustainability consequences. *Reflective Practice*, 2014; 15(1): 78–91. doi:10.1080/14623943.2013.868793
44. Sengupta S. Protesting climate change, young people take to the streets in a global strike. *New York Times*. 2019, September 20. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2019/09/20/climate/global-climate-strike.html>
45. Stocker TF, Clarke GKC, Le Treut H, Lindzen RS, Meleshko VP, Mugara RK, Wild M. Physical climate processes and feedbacks. In IPCC, 2001: *Climate change 2001: The scientific basis. Contribution of working group I to the third assessment report of the intergovernmental panel on climate change* (pp. 417–470). Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2001.
46. Svensson PG. Organizational hybridity: A conceptualization of how sport for development and peace organizations respond to divergent institutional demands. *Sport Management Review*, 2017; 20(5): 443–454. doi:10.1016/j.smr.2017.03.004
47. Sze J, & London JK. Environmental justice at the crossroads. *Sociology Compass*, 2008; 2(4): 1331–1354. doi:10.1111/j.1751-9020.2008.00131.

sergftut@gmail.com
0205@ukr.net

Надійшла 12.04.2023